

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสคริปงานการ เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองระดับเทศบาล

ในบทนี้จะมุ่ง เน้นกล่าวถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลให้สคริปงานฐานะ "นักการเมืองท้องถิ่นสคริป" ได้เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองระดับเทศบาล ไม่ว่าจะ เป็นในฐานะสมาชิกสภาเทศบาล เทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรีก็ตาม ครอบคลุม การอธิบายจะกล่าวรวม ๆ กันไปในภาพกว้างของภูมิหลังของนักการเมืองสคริป กับ การเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองระดับเทศบาล

ก่อนจะอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาได้เป็นนักการเมืองท้องถิ่นสคริป จะขอวิเคราะห์พื้นที่ถึงสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง และสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง

ในช่วงระยะของการสถาปนาประชาธิปไตยในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นของพลเมืองไทย เพศหรือความเป็นหญิง-ความเป็นชาย ทำให้เป็นตัวคัดกรองไม่ให้มีการใช้สิทธิไม่ เหมือน เช่นการปิดกั้นหรือยอมรับสิทธิอันจำกัดในการเลือกตั้งของสคริปบางประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่า สำหรับประเทศไทย ถ้าชายมีสิทธิเลือกตั้ง หญิงก็มีสิทธิเลือกตั้ง ถ้าชายมีสิทธิเลือกตั้งแล้ว หญิงก็ไม่มีสิทธิด้วยไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับชาติหรือระดับเทศบาลก็ตาม เพราะฉะนั้น โฉมหน้าประวัติศาสตร์การเมืองของไทย จึงไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อสู้ของสคริปงานฐานะพลเมือง เพื่อทำค้มาซึ่งสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ความเท่าเทียมกันของสิทธิระหว่างหญิงชายในทางกฎหมายหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความ

เสมอภาคทางนิตินัย จะหมายรวมครอบคลุมไปถึงความเท่าเทียมกันของสิทธิระหว่างหญิงชายในทางสังคม-วัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างได้ว่า ความเสมอภาคทางพหุนัย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะความเสมอภาคทางนิตินัย กับความเสมอภาคทางพหุนัย ไม่ได้เป็นเรื่องเดียวกัน กล่าวคือ ถึงแม้ข้อบัญญัติทางกฎหมายจะกำหนดสิทธิทางการเมืองระหว่างหญิงชายเท่าเทียมกันก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่า วัฒนธรรมของคนในสังคมจะ เปิดโอกาสและยอมรับสิทธิที่เสมอ เทียมกันระหว่าง เพศคัง เช่นที่บัญญัติ เป็นข้อกฎหมายไม่

ลำดับต่อไปจะเป็นการนำเสนอข้อมูลเชิงวิเคราะห์ จากการประมวลผล ข้อมูล เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ ทั้งในระดับกว้างและลึกตามลำดับ ออก เป็นดังนี้

๑. ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ เพื่อนำเสนอภาพกว้าง ๆ ของสตรี ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด จากการเลือกตั้งทั่วไประดับเทศบาลครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

๒. บััจจยที่มีอิทธิพลค่อนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ในการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล โดยวิเคราะห์เจาะลึกจากบััจจยหลักทางภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลของสตรี

ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ

ผลการเลือกตั้งทั่วไประดับเทศบาล จากการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ปรากฏว่า มีสตรีได้รับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลถึง ๑๑๐ คน ซึ่งสามารถจำแนกออกตามภูมิภาคได้ดังนี้

ตารางที่ ๔ จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลสตรียุคปัจจุบัน จำแนกตามภูมิภาคจากการ
เลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

ภูมิภาค	จำนวน	ร้อยละ
ภาคกลาง	๕๔	๕๕.๐
ภาคเหนือ	๑๖	๑๗.๓
ภาคใต้	๑๖	๑๗.๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๘	๑๖.๔
รวม สท.สตรีทั่วประเทศ	๑๑๐	๑๐๐.๐

จากตารางข้างบน จะเห็นได้ว่า ภูมิภาคที่มีสมาชิกสภาเทศบาลเป็น
สตรีมากที่สุด คือ ภาคกลาง มีถึงเกือบครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาล ที่เป็นสตรี
ทั่วประเทศ ส่วนภูมิภาคอื่น ๆ มีไม่มากนัก จำนวนแตกต่างกันไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม
จากตารางที่ ๔ นี้ เมื่อนำมาพิจารณาเทียบเคียงกับความสัมพันธ์ระหว่าง
จำนวนเทศมนตรี และนายกเทศมนตรีที่เป็นสตรี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๕
(ย้อนกลับไปพิจารณาในบทที่ ๓ ในหัวข้อ "ความเป็นมาของเทศมนตรี" กับ
"ความเป็นมาของนายกเทศมนตรีสตรี") จะพบว่า

ก. ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๒๗ มีเทศมนตรีสตรีผ่านมารวมทั้งสิ้น ๓๖ ท่าน จากแคว้นคามภูมิกาด เป็นภาคกลางมีมากที่สุดถึง ๑๗ ท่าน ไล่เลียงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีเทศมนตรีสตรี ๑๔ ท่าน ส่วนภาคเหนือมี ๓ ท่าน และภาคใต้ มีสตรีเป็นเทศมนตรีน้อยที่สุดเพียง ๒ ท่าน

ข. ภายหลังจากมีสตรีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว จนถึงการเลือกตั้งทั่วไปล่าสุดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ แล้ว ปรากฏว่า มีนายกเทศมนตรีที่เป็นสตรีรวมทั้งสิ้น ๑๒ ท่าน ถ้านำมาจากแคว้นคามภูมิกาดแล้ว พบว่า ภาคกลางมีสตรีเป็นนายกเทศมนตรีมากที่สุดถึง ๘ ท่าน จากทั้งหมด ๑๒ ท่าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนมากรองลงมาคือ ๒ ท่าน ส่วนภาคเหนือและภาคใต้ เพิ่งมีสตรีเป็นนายกเทศมนตรีเมื่อไม่นานมานี้เอง ภาคละ ๑ ท่าน

จากการนำจำนวนสตรีที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล เทศมนตรี และนายกเทศมนตรี มาเทียบเคียงกัน โดยมีลักษณะร่วมหรือปัจจัยร่วมคือ ภูมิกาดนั้น ต้องการสะท้อนให้เห็นว่า ภาคกลาง เป็นภาคที่มีสตรีเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และคณะผู้บริหารเทศบาลมากที่สุด ส่วนสาเหตุที่ทำให้ภาคกลางมีจำนวนสตรีดำรงตำแหน่งทางการเมือง ระดับเทศบาลมากที่สุดนั้น จะเกี่ยวข้องกับกาที่ภูมิกาดเป็นปัจจัยที่มีส่วน ทำให้สตรีเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองหรือไม่นั้น เป็นคำถามที่จะได้พิจารณาต่อไป

จากแบบสอบถามที่ส่งไปยังสมาชิกสภาเทศบาลสตรีชุดปัจจุบัน ทั่วประเทศ ๑๑๐ คน จากการเลือกตั้งทั่วไป ระดับเทศบาลครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ปรากฏว่า ได้รับข้อมูลตอบคืนมา ๕๑ ฉบับจาก ๑๑๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๗ ของสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด เพราะฉะนั้น จึงพอสรุปภาพลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีชุดปัจจุบันทั่วประเทศได้ดังนี้

ตารางที่ ๕ ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลศรีหัวประเทศ
จากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
น้อยกว่า ๓๐ ปี	๒	๒.๒
๓๑ - ๔๐ ปี	๒๐	๒๒.๐
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๑	๑๒.๑
๕๑ - ๖๐ ปี	๕๐	๕๔.๐
มากกว่า ๖๐ ปี	๑๘	๑๕.๘
<u>สถานภาพสมรสปัจจุบัน</u>		
โสด	๑๕	๒๐.๕
แต่งงาน	๔๘	๖๓.๗
หม้าย	๑๔	๑๕.๕
<u>สถานภาพสมรสก่อนสมัคร สท. สมัยแรก</u>		
โสด	๑๕	๒๗.๕
ไม่โสด	๖๖	๗๒.๕
<u>เชื้อชาติ</u>		
บรรพบุรุษเป็นไทยแท้	๔๔	๔๘.๕
พ่อคือใบต่าง้าวมาจากจีน	๘	๘.๘
พ่อ เป็นลูกครึ่งจีน	๑๕	๑๖.๕
เป็นเชื้อสายจีนรุ่นหลานเหลน	๒๐	๒๒.๐
อื่น ๆ	๔	๔.๕

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ประถมศึกษาตอนต้น	๑๗	๑๘.๗
ประถมศึกษาตอนปลาย	๓	๓.๓
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๑	๑๒.๑
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๒๘	๓๐.๘
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	๑๕	๒๐.๕
ปริญญาตรี	๑๐	๑๑.๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๓	๓.๓
<u>หลังสำเร็จการศึกษาตามวุฒิที่สมัคร สท.</u>		
<u>แล้ว ศึกษาเพิ่มเติมวุฒิหรือไม่</u>		
ศึกษาเพิ่ม	๕	๕.๕
ไม่ได้ศึกษาเพิ่ม	๔๖	๕๕.๕
<u>อาชีพ</u>		
ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	๖๑	๖๗.๐
พนักงานบริษัท	๒	๒.๒
ข้าราชการครู/ครูบ้านนา	๑๑	๑๒.๑
พนักงานส่วนท้องถิ่น	๗	๗.๗
วิชาชีพอิสระ	๒	๒.๒
แม่บ้าน	๘	๘.๘

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>สท.หญิงที่มีกับไม่มีอาชีพเสริม</u>		
มี	๒๔	๒๖.๔
ไม่มี	๒๗	๕๓.๖
<u>ระดับรายได้ส่วนตัวของ สท.หญิง</u>		
<u>โดยเฉลี่ยต่อเดือน</u>		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓๒	๖๒.๖
๑๐,๐๐๐ - ๑๙,๙๙๙ บาท	๑๔	๒๗.๔
๒๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙ บาท	๑๔	๒๖.๔
๓๐,๐๐๐ - ๓๙,๙๙๙ บาท	๖	๑๑.๖
๔๐,๐๐๐ - ๔๙,๙๙๙ บาท	๑	๑.๙
มากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท	๒	๓.๖
<u>จำนวนสมัยที่ได้รับเลือกตั้งเป็น สท.</u>		
สมัยแรก	๔๔	๘๖.๔
สมัยที่สอง	๓๒	๖๒.๖
สมัยที่สาม	๑๔	๒๖.๔
<u>บ้านเกิดคือภูมิลำเนาที่สมัคร สท.</u>		
<u>ใช่หรือไม่</u>		
ใช่	๔๖	๖๑.๔
ไม่ใช่	๑๔	๒๗.๔

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>หลังจาก เป็น สท.แล้ว เคยผ่าน</u> <u>การฝึกอบรมหรือทัศนศึกษาเกี่ยวกับ</u> <u>การปกครองท้องถิ่นหรือไม่</u>		
เคย	๖๐	๖๕.๗
ไม่เคย	๓๑	๓๔.๑
<u>สท.หญิง เป็นลูกอันดับที่เท่าไรของ</u> <u>ครอบครัวพ่อแม่</u>		
ลูกหัว	๕	๕.๕
อันดับที่ ๑	๓๓	๓๖.๓
อันดับที่ ๒	๑๗	๒๐.๗
อันดับที่ ๓	๑๓	๑๔.๓
อันดับที่ ๔	๑๒	๑๓.๒
อันดับที่ ๕	๔	๕.๕
อันดับที่ ๖	๒	๒.๒
อันดับที่ ๗	๒	๒.๒
อันดับที่ ๘	๑	๑.๑

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>จำนวนพี่น้องทั้งหมดร่วมพ่อแม่เดียวกัน</u>		
<u>ของ สท.หญิง</u>		
ลูกโตนคนเดียว	๔	๔.๔
๒ คน	๒๓	๒๔.๓
๓ คน	๒๒	๒๔.๒
๔ คน	๒๒	๒๔.๒
๕ คน	๑๔	๑๔.๔
๖ คน	๑	๑.๑
๗ คน	๑	๑.๑
๘ คน	๑	๑.๑
๙ คน	๑	๑.๑
มากกว่า ๙ คน	๑	๑.๑
<u>พี่ชายหรือน้องชายร่วมพ่อแม่เดียวกัน</u>		
ไม่มีแม่เพียง ๑ คน	๒๒	๒๔.๒
๑ คน	๑๔	๑๔.๔
๒ คน	๑๙	๒๐.๙
๓ คน	๑๖	๑๗.๖
๔ คน	๑๔	๑๔.๔
๕ คน	๖	๖.๖

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>ภาวะผู้นำในวัยเด็กของ สท.หญิง เช่น</u>		
<u>เคยเป็นหัวหน้าชั้นเรียน หัวหน้ากลุ่ม</u>		
<u>กิจกรรม ฯลฯ</u>		
มี	๔๖	๖๑.๕
ไม่มี	๓๕	๓๘.๕
<u>ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัว</u>		
<u>พ่อแม่</u>		
มี	๔๘	๖๓.๗
ไม่มี	๓๓	๓๖.๓
<u>ขณะเป็น สท.สมัยแรก พ่อมีชีวิตอยู่หรือไม่</u>		
มีชีวิตอยู่	๓๖	๓๙.๖
ถึงแก่กรรม	๑๕	๖๐.๔
<u>ขณะเป็น สท.สมัยแรก แม่มีชีวิตอยู่หรือไม่</u>		
มีชีวิต	๔๓	๔๗.๓
ถึงแก่กรรม	๘	๕๒.๗
<u>รู้จักคุ้นเคยกับ สท.คนก่อน ๆ หรือไม่</u>		
รู้จัก	๔๗	๕๗.๘
ไม่รู้จัก	๔	๕.๒

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>รู้จักคุ้นเคยกับ สจ.คนก่อน ๆ และ</u>		
<u>ปัจจุบันหรือไม่</u>		
รู้จัก	๘๖	๕๔.๕
ไม่รู้จัก	๕	๕.๕
<u>รู้จักคุ้นเคยกับ สส.คนก่อน ๆ และ</u>		
<u>ปัจจุบันหรือไม่</u>		
รู้จัก	๘๓	๕๑.๒
ไม่รู้จัก	๘	๘.๘
<u>รู้จักคุ้นเคยกับผู้นำชาวบ้านระดับตำบล</u>		
<u>หรือไม่</u>		
รู้จัก	๘๒	๕๐.๑
ไม่รู้จัก	๕	๕.๕
<u>รู้จักคุ้นเคยกับผู้นำชาวบ้านระดับหมู่บ้าน</u>		
<u>หรือไม่</u>		
รู้จัก	๗๘	๘๕.๗
ไม่รู้จัก	๑๓	๑๔.๓
<u>รู้จักคุ้นเคยกับหัวหน้าพรรคการเมือง</u>		
<u>หรือไม่</u>		
รู้จัก	๗๕	๘๒.๔
ไม่รู้จัก	๑๖	๑๗.๖

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๕๑ คน	ร้อยละ
<u>รู้จักคุ้นเคยกับผู้นำชาวบ้านอย่าง</u> <u>ไม่เป็นทางการ เช่น พระที่ชาวบ้าน</u> <u>ยอมรับนับถือในเขตเทศบาลหรือไม่</u>		
รู้จัก	๘๒	๕๐.๑
ไม่รู้จัก	๕	๕.๕
<u>คว สท.หญิงเอง เคยมีประสบการณ์</u> <u>คลุกคลีหรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง</u> <u>ก่อนลงสมัคร สท.สมัยแรกหรือไม่</u>		
เคย	๑๒	๑๓.๒
ไม่เคย	๓๙	๘๖.๘
<u>ก่อนลงสมัคร สท.สมัยแรก ท่านเคยร่วม</u> <u>กิจกรรมสาธารณะหรือไม่ ถ้าเคยเป็นการร่วม</u> <u>กิจกรรมใด</u>		
ไม่เคยเข้าร่วม	๑๒	๑๓.๒
เข้าร่วมกับพรรคการเมือง	๑๓	๑๔.๓
ลูกเสือชาวบ้าน	๔๓	๘๗.๓
ลอนส์-โรคารี่	๑๑	๑๒.๑
สมาชิกเหล่ากาชาดจังหวัด	๑๐	๑๐.๕
อื่น ๆ	๒	๒.๒

เนื่องจากตารางที่ ๕ เป็นการแสดงลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรียุคทั่วไป จากจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา ๕๑ คน (ยอดรวม ๕๑ คน) ซึ่งย่อมประกอบไปด้วยสมาชิกสภาเทศบาลสตรี ที่มีสถานภาพสมรสและไม่รสค ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างตารางที่ ๖ ขึ้นมา เพื่อแสดงลักษณะทั่วไป เกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่ไม่รสค (คือแต่งงานกับเป็นหม้าย) เพื่อชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสามีและครอบครัว วงศ์วานฝ่ายสามี นอกเหนือจากครอบครัวและวงศ์วานฝ่ายพ่อแม่ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีเอง (ซึ่งแสดงในตารางที่ ๕ แล้ว) ตารางที่ ๖ นี้ จึงมียอดรวม ๗๒ คน เนื่องจากต้องหักสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นรสคทั้งหมด ๑๕ คน ออกจากยอดตัวเลข ๕๑ คน

ตารางที่ ๖ ลักษณะทั่วไป เกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่สมรสแล้ว จากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๗๒ คน	ร้อยละ
<u>ประสบการณ์ทางการเมืองของ</u> <u>ครอบครัวฝ่ายสามี</u>		
มี	๔๑	๕๖.๕
ไม่มี	๓๑	๔๓.๕
<u>เชื้อชาติของสามี</u>		
บรรพบุรุษเป็นไทยแท้	๓๓	๔๕.๘
พ่อถือใบต่างด้าวมาจากจีน	๑๘	๒๕.๐
พ่อ เป็นลูกครึ่งจีน	๑๐	๑๓.๕
เป็นเชื้อสายจีนรุ่นหลานเหลน	๑๑	๑๕.๓

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๗๒ คน	ร้อยละ
<u>ระดับการศึกษาของสมาชิก</u>		
ประถมศึกษาตอนต้น	๒๒	๓๐.๖
ประถมศึกษาตอนปลาย	๘	๑๑.๑
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๘	๒๕.๐
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๘	๑๑.๑
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	๖	๘.๔
ปริญญาตรี	๕	๑๒.๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๑	๑.๔
<u>อาชีพของสมาชิก</u>		
ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	๔๒	๗๒.๒
ข้าราชการครู/ครูบ้านนา	๖	๘.๓
รับราชการอยู่ (ที่ไม่ใช่ครู)	๑๑	๑๕.๓
เกษตรกร	๒	๒.๘
วิชาชีพอิสระ	๑	๑.๔

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๗๒ คน	ร้อยละ
<u>ระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน</u>		
<u>(รายได้ของ สห.หญิง + สามี)</u>		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๕	๑๒.๕
๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๕๕๕ บาท	๘	๑๑.๑
๒๐,๐๐๐ - ๒๕,๕๕๕ บาท	๓๔	๔๘.๖
๓๐,๐๐๐ - ๓๕,๕๕๕ บาท	๑๑	๑๕.๓
๔๐,๐๐๐ - ๔๕,๕๕๕ บาท	๔	๖.๕
มากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท	๔	๕.๖
<u>สามีมียอาชีพเสริมหรือไม่</u>		
มี	๓๑	๔๓.๑
ไม่มี	๔๑	๕๖.๕
<u>จำนวนลูกในครอบครัวทั้งหมดทั้งชาย</u>		
๑ คน	๘	๑๑.๑
๒ คน	๑๗	๒๓.๖
๓ คน	๒๐	๒๗.๘
๔ คน	๑๑	๑๕.๓
๕ คน	๕	๖.๙
๖ คน	๓	๔.๒
๗ คน	๔	๕.๖

ลักษณะทั่วไป	จำนวน ๗๒ คน	ร้อยละ
<u>ความเห็นของ สท. ถึงคํอการะการ</u> <u>เลี้ยงลูกที่มีผลคํอการะการค่าแห่ง</u> <u>ทางการ เมือง</u> เป็นอุปสรรค ไม่เป็นอุปสรรค	๑๑ ๖๑	๑๕.๓ ๘๔.๗
<u>เมื่อครั้งลงสมัคร สท. ครั้งแรก มีภาวะ</u> <u>เลี้ยงลูกที่อายุต่ำกว่า เกณฑ์เข้าโรงเรียน</u> <u>หรือไม่</u> มี ไม่มี	๑๔ ๔๗	๒๐.๘. ๗๕.๒
<u>สามีมีบทบาทในการช่วยเหลือสนับสนุน</u> <u>ให้ภรรยาลงสมัครรับเลือกตั้ง จนได้รับ</u> <u>เลือกตั้งหรือไม่</u> มี ไม่มี	๖๓ ๗	๘๗.๔ ๑๒.๔
<u>บุตรที่ลูก ๖ คนเข้าโรงเรียนแล้ว</u> <u>จึงลงสมัคร สท. ลูก ๖ มีบทบาทสนับสนุน</u> <u>ให้แม่ลงสมัครเป็น สท. หรือไม่</u> มี ไม่มี	๔๖ ๒๖	๖๓.๕ ๓๖.๕

จากตารางที่ ๕ และตารางที่ ๖ ได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีชุดปัจจุบันทั่วประเทศ จึงสามารถประมวลภาพดังกล่าวได้ พร้อมกับวิเคราะห์ว่า หากไม่จึง เกิดเป็นภาพที่ปรากฏด้วย ดังนี้

อายุ

ปรากฏการณ์ : เกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ ๔๔.๐) มีช่วงอายุ ๔๑-๖๐ ปี รองลงมาคือ ช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๒๒.๐) และช่วงอายุในวัยเกษียณจากหน้าที่ราชการไปแล้ว คือ มากกว่า ๖๐ ปี (ร้อยละ ๑๕.๘) ตามลำดับ

วิเคราะห์ : ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับอาชีพของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี หรืออาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านอายุกับอาชีพของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น กล่าวคือ สตรีที่เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองระดับเทศบาล ส่วนใหญ่จะมีอายุ ๔๑-๖๐ ปี เนื่องจากเป็นสตรีที่มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้าเป็นหลัก รองลงมาได้แก่กลุ่มสตรีที่ลาออกจากราชการประจำ ศึกษ เฉพาะข้าราชการครู หรือพนักงานท้องถิ่นเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง สำหรับนักการเมืองท้องถิ่นสตรีช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปีนั้น เกือบทั้งหมดมาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า ในทางกลับกัน นักการเมืองท้องถิ่นสตรีช่วงอายุมากกว่า ๖๐ ปี เกือบทั้งหมดมาจากกลุ่มข้าราชการที่พ้นเกษียณราชการออกมาแล้วลงสมัครรับเลือกตั้ง

สถานภาพสมรส

ปรากฏการณ์ : สถานภาพสมรสปัจจุบัน กว่าสามในสี่ของทั้งหมด (ร้อยละ ๗๕.๑) สมรสแล้ว ขณะเดียวกัน กลุ่มสตรีที่เป็นหม้ายหรือแยกกันอยู่กับสามีก็มีจำนวนไม่น้อย คือ ร้อยละ ๑๔.๔ ของทั้งหมด สำหรับกลุ่มสตรีโสดนั้น ไม่จำเป็นว่า อายุยิ่งน้อยจะยิ่งมีสตรีโสดมาก เพราะว่ามีสตรีช่วงอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี

ลงมาที่ยัง เป็นโสด มีเพียงร้อยละ ๒.๒ ของทั้งหมด ในขณะที่สตรีช่วงอายุ ๔๑-๖๐ ปี ยังเป็นโสดถึงร้อยละ ๗.๗ ของทั้งหมด รองลงมาคือสตรีช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๘.๘) ตามลำดับ ส่วนสถานภาพสมรสก่อนเป็นสมาชิกสภาเทศบาลสมัยแรก นั้น พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเกือบสามในสี่ของทั้งหมด (ร้อยละ ๗๒.๕) สมรสแล้ว มีเพียงส่วนน้อยคือ ร้อยละ ๒๗.๕ ของทั้งหมดที่ยัง เป็นโสด

วิเคราะห์ : จะเห็นว่า สถานภาพสมรสปัจจุบัน (สตรีจะเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาแล้วกี่สมัยก็ตาม) กับสถานภาพสมรสก่อนเป็นสมาชิกสภาเทศบาลสมัยแรก มีความเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั้นหมายรวมไปถึงว่า สตรีที่เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองระดับเทศบาลกว่าร้อยละ ๗๐ ของทั้งหมดสมรสแล้ว และการสมรสแล้วของนักการเมืองท้องถิ่นสตรีทั้งหลายเหล่านี้ จะมีผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการลงสมัครรับเลือกตั้งของบรรดาสตรีทั้งหลาย ซึ่งจะได้อำนาจเข้าไปในประเด็นประสบการณ์ทางการเมือง ทั้งของครอบครัวพ่อแม่ ครอบครัวฝ่ายสามี และของตัวสตรีเอง

เชื้อชาติ

ปรากฏการณ์ : สมาชิกสภาเทศบาลสตรีเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ ๔๘.๕) ระบุเชื้อชาติของคนว่าเป็นไทย แต่ก็มีสตรีอีกจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ ๔๗.๓) ระบุเชื้อชาติของคนว่าเป็นจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีสตรีที่เป็นลูกต่างดาวจีนหรือสัญชาติบิดาเป็นจีนถึงร้อยละ ๘.๘ ของทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ ๔.๕ ของทั้งหมด ระบุคนว่ามีเชื้อชาติอื่น ๆ เช่น มลายู มอญ ลาว เป็นต้น และที่น่าสนใจกว่าก็คือ ในหมู่นักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่สมรสแล้ว พบว่าเชื้อชาติของสามีเป็นไปในลักษณะเดียวกับเชื้อชาติของสตรีเอง กล่าวคือ ระบุเชื้อชาติสามีเป็นไทย ร้อยละ ๔๔.๘ ของสตรีที่สมรสแล้ว ในขณะที่ร้อยละ ๔๔.๒

ของสครีที่สมรสแล้วระบุว่า เชื้อชาติสามีเป็นจีน ยิ่งไปกว่านั้น หนึ่งในสี่ของจำนวนเชื้อชาติสามีทั้งหมดของสครี (ร้อยละ ๒๔.๐) มีสามีเป็นลูกจ้างค้าวจินหรือบิดาสามีมีสัญชาติเป็นจีน

วิเคราะห์ : ปัจจัยเรื่องเชื้อชาติสามีของนักรการเมืองท้องถิ่นสครี เป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม ในการศึกษาเกี่ยวกับสครีกับการเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ทั้งนี้ เพราะมีสมาชิกสภาเทศบาลสครีจำนวนไม่น้อย ถึงร้อยละ ๒๐ ของสครีทั้งหมด ที่ระบุว่า ตนเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง เพราะแรงจูงใจและความผลักดันของสามี นั่นคือ เป็นการ लेकरเมืองในลักษณะอำนาจแฝงของสามี เพราะอำนาจการตัดสินใจของนักรการเมืองสครีกลุ่มนี้ จะมาจากการตัดสินใจของสามี หรือการตัดสินใจร่วมกับสามีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาเหตุที่ทำให้สามีของสครีกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองได้โดยตรง ก็เพราะว่า ชาติคุณสมบัตินในการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่สัญชาติบิดาเป็นจีน จะต้องสำเร็จการศึกษาสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

การศึกษา

ปรากฏการณ์ : สมาชิกสภาเทศบาลสครีสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ ๔๒.๕) รองลงมาคือ ประถมศึกษา (ร้อยละ ๒๒.๐) โขยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ (ร้อยละ ๑๘.๗) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ร้อยละ ๒๐.๕) ปริญญาตรี (ร้อยละ ๑๑.๐) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ ๗.๓) ตามลำดับ นอกจากนี้ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว สครีจำนวนมาก ถึงร้อยละ ๕๔.๕ ของทั้งหมด ไม่ได้ศึกษาค่อเพื่อเพิ่มวิทยฐานะ ทั้งในระบบโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยเปิด มีสมาชิกสภาเทศบาลสครีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น (ร้อยละ ๔.๕) ที่ศึกษาเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า บรรคานักการเมืองท้องถิ่นสมัครส่วนใหญ่ จะไม่มุ่งศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ แต่ก็พบว่า หลังจากสมัครเหล่านี้ได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาเทศบาลแล้ว กว่าร้อยละ ๖๐ ของทั้งหมด (ร้อยละ ๖๕.๕) ล้วนเคย ผ่านการฝึกอบรมหรือทัศนศึกษาเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและเทศบาล จะมีสมาชิก สภาเทศบาลสมัครเพียงส่วนน้อยเท่านั้น (ร้อยละ ๓๔.๑) เท่านั้น ที่ไม่เคยผ่านการ ฝึกอบรมหรือร่วมทัศนศึกษาดังกล่าว

สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลสมัครที่สมรสแล้ว พบว่า ระดับการศึกษาโดย เฉลี่ยของสามีของสมัครเหล่านี้ จะต่ำกว่าของสมาชิกสภาเทศบาลสมัครเล็กน้อย แต่ก็มี ลักษณะการกระจายตัวของข้อมูล ในลักษณะเดียวกันกับระดับการศึกษาของตัวสมาชิก สภาเทศบาลสมัคร กล่าวคือ ค่ามัธยฐานของระดับการศึกษาของสมาชิกสภาเทศบาล สมัคร อยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในขณะที่ค่ามัธยฐานของระดับการศึกษาของ สามีของสมัครที่สมรสแล้ว อยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิเคราะห์ : มีข้อที่น่าสนใจ ๒ ประการ กล่าวคือ ประการแรก สมาชิก สภาเทศบาลสมัครที่ได้ผ่านการฝึกอบรม หรือทัศนศึกษาเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และเทศบาล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาวุธทางการเมือง หรือจำนวนสมัยในการ ดำรงตำแหน่ง แต่ขึ้นอยู่กับว่า สมัครที่ผ่านการอบรมและทัศนศึกษานั้น มักจะได้เป็น คณะผู้บริหารเทศบาล คือ คณะเทศมนตรีรวมทั้งการได้เป็นประธานหรือรองประธาน สภาเทศบาล (ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้ จะมีการถ่ายเทหมุนเวียนระหว่างสมัยของสภา เทศบาล ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้สมัยละ ๕ ปี) คลอจจนสมาชิกสภาคนสำคัญ เท่านั้น ซึ่งแทบทุก ๆ ปี คณะเทศมนตรีจะมีการได้เดินทางไปทัศนศึกษาและดูงานทั้งในและ นอกประเทศ และอาจมีการหาผู้ติดตามไปด้วยก็ได้ ส่วนอีกประการหนึ่งนั่นก็คือ เรื่องระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของสามีของกลุ่มสมัครที่สมรสนั้น ได้แสดงให้เห็นอย่าง

ประจักษ์ว่า นำเป็นผลเนื่องมาจากจำนวนสมาชิกของกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว แต่บิดามีสัญชาติเป็นจีน และระดับการศึกษาไม่ถึงขั้นที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ในเรื่องระดับการศึกษามีจำนวนมาก สวนทางกับจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่มีบิดาถือสัญชาติจีนก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน แต่สตรีเหล่านี้ไม่มีปัญหาเรื่องคุณสมบัติทางระดับการศึกษา ซึ่งสตรีกลุ่มที่เป็นลูกต่างค้ำวนี้ จะลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ย่อมต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

อาชีพ

ปรากฏการณ์ : กว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด (ร้อยละ ๖๗.๐) มาจากผู้ประกอบอาชีพทางการค้าและธุรกิจ รองลงมาคือ สตรีที่มาจากกลุ่มข้าราชการ (ร้อยละ ๑๕.๘) ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการบ้านนาญ หรือข้าราชการที่ลาออกมาเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะข้าราชการครูกับพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นประเภทที่ลงสมัครรับเลือกตั้งระดับเทศบาลมากกว่าข้าราชการฝ่ายอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ข้าราชการครูบ้านนาญจะลงสมัครรับเลือกตั้งมากกว่าข้าราชการครูบวกกับพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่ลาออกมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลสตรี สำหรับสตรีที่ระบุว่า คนมีอาชีพแม่บ้านก็มีจำนวนไม่น้อย คือ เกือบถึงร้อยละ ๑๐ ของสตรีทั้งหมด (ร้อยละ ๘.๘) นอกจากนี้ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีจำนวนหนึ่ง มักจะมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักด้วย ถึงร้อยละ ๒๖.๔ ของทั้งหมด สตรีที่มีอาชีพเสริมมากที่สุดคือ กลุ่มธุรกิจการค้า รองลงมาคือกลุ่มข้าราชการ

ทางด้านสมาชิกสภาเทศบาลที่สมรสแล้ว สมาชิกของสตรีกลุ่มนี้ เกือบสามในสี่ (ร้อยละ ๗๒.๒ ของกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว) ก็ประกอบอาชีพทางธุรกิจการค้าเช่นกัน รองลงมาคือ สตรีที่มาเล่นการเมือง โดยที่สามียังคงรับราชการอยู่ หรือเป็นข้าราชการบ้านนาญอยู่ถึงร้อยละ ๒๓.๖ ของกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกเป็นสมาชิกที่ยังคงรับราชการอยู่ แต่ไม่เข้าสายครู ร้อยละ ๑๕.๓ ของกลุ่มสตรีที่สมรสกับ

สามีที่เป็นข้าราชการครู หรือครูบ้านนอก ร้อยละ ๘.๓ ของกลุ่มสตรีที่สมรส สำหรับ สามีของกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว ที่เป็นเกษตรกรและประกอบวิชาชีพอิสระมีน้อยมากคือ ร้อยละ ๒.๘ และร้อยละ ๑.๔ ของกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว ตามลำดับ ยิ่งไปกว่านั้น เกือบครึ่งหนึ่งของสามีของสตรีที่สมรสแล้ว (ร้อยละ ๔๓.๑) มีอาชีพเสริมทั้งสิ้น ครอบคลุมอาชีพของนักการเมืองท้องถิ่น สตรีที่ประกอบอาชีพทางธุรกิจการค้า

วิเคราะห์ : จะเห็นว่า สตรีที่มาเป็นสมาชิกสภาเทศบาล มาจากสตรี ๒ กลุ่มอาชีพใหญ่ ๆ คือ กลุ่มธุรกิจการค้า กับ กลุ่มข้าราชการประจำ ทั้งข้าราชการครูและพนักงานส่วนท้องถิ่น แต่สตรีที่มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า จะมีมากกว่าเกือบ ๓ เท่าตัว ของกลุ่มอาชีพข้าราชการประจำ ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ เกิดขึ้นในหนทางอง เกี่ยวกับการ เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด* และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร** การที่สตรีมาจากกลุ่มอาชีพแตกต่างกัน แต่เข้ามาสู่ความสำเร็จทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเหมือนกันนั้น กล่าวได้ว่า ถึงแม้จะมีเป้าหมายเดียวกัน แต่สตรีสองกลุ่มอาชีพนี้มีแรงจูงใจ การผลักดันหรือแรงสนับสนุน ตลอดจน เครื่องมือ-วิธีการ และ เทคนิคที่เข้าในการเอาชนะ เลือกตั้งแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่

* ดูรายละเอียดใน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงาน วิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๘ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๒๗).

** ดูรายละเอียดใน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงาน วิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๕ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๐).

กล่าวคือ สตรีที่มาจากกลุ่มธุรกิจการค้า มักเป็นสตรีที่ไม่พอใจกับสภาวะเดิมของท้องถิ่นที่เป็นอยู่ จึงต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดูแล ควบคุม จนเข้าบริหารองค์การปกครองท้องถิ่น และเครื่องมือสำคัญที่สตรีกลุ่มนี้ใช้เพื่อให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง และมักจะได้ผลก็คือ เงินและผลประโยชน์ทางการค้าที่มีต่อท้องถิ่น สตรีกลุ่มนี้ สามีและครอบครัวสามีจะมีอิทธิพลไม่น้อยต่อชัยชนะทางการเมืองของตัวสตรี เพราะเคยทั่วไปแล้ว สามีของสตรีกลุ่มนี้ มักจะมีความกระตือรือร้นทางการเมืองสูง และมีความต้องการเข้าร่วมทางการเมือง โดยลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก็ทำไม่ได้ เพราะการขาดคุณสมบัติทางการศึกษา เนื่องจากเป็นลูกต่างค้าว หรือบุคลิกนิสัยในการออกสังคมก็ตาม ในขณะที่ สตรีที่มาจากกลุ่มข้าราชการ มักเข้าสู่อการเมือง โดยแรงผลักดันจากพวกห้องบริวาร ซึ่งตนเองเคยสร้างสมความศรัทธา และบารมีเอาไว้ในขณะรับราชการอยู่ ถ้าเป็นข้าราชการครู ก็มักอาศัยศิษยานุศิษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ควบคุมคนผู้ปกครองและลูกหลานมาเป็นกำลังสำคัญในการบรรลุถึงความสำเร็จทางการเมือง ส่วนสามีของสตรีกลุ่มหลังนี้มักจะรับราชการอยู่ด้วยกัน แต่ให้ภรรยาเล่นการเมืองแทน อาจเพราะเนื่องมาจากความมุ่งหวังในอนาคตของชีวิตข้าราชการประจำมากกว่าเป็นข้าราชการการเมือง หรือบุคลิกนิสัยในการออกสังคมก็ได้ (ที่กล่าววิเคราะห์มาข้างต้น เป็นการกล่าวโดยภาพรวม อาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่นเป็นรายบุคคล ดูรายละเอียดในบทที่ ๕)

ฐานะทาง เศรษฐกิจ

ฐานะทาง เศรษฐกิจในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะรายได้ โดยแยกพิจารณาเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ รายได้ของนักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่เป็นโสด กับนักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่สมรสแล้ว สำหรับสตรีที่เป็นโสด จะพิจารณาจากรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของสตรีเอง ส่วนสตรีที่สมรสแล้ว จะพิจารณาทั้งจากรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของสตรีเอง และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว (รายได้โดยเฉลี่ยต่อ

เดือนของครอบครัว หมายถึง รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของสตรีที่สมรสแล้วรวมกับ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของสามี) นอกจากจะพิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจจากราย ใต้โดยเฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบันโดยลำพังแล้ว ยังพิจารณารายใต้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ของสตรีเอง ก่อนได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วย

ปรากฏการณ์ : ก่อนได้รับเลือกตั้ง ทั้งนักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่เป็นรสค และที่สมรสแล้ว กว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ ๖๔.๘) มีรายได้ส่วนตัวโดย เฉลี่ยต่อเดือนไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ค่ามัธยฐานของรายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อ เดือน อยู่ที่ระดับรายได้ ๑๐,๐๐๐-๑๗,๕๕๕ บาท ต่อมาภายหลังได้รับเลือกตั้ง เป็น สมาชิกสภาเทศบาลแล้ว ปรากฏว่า สตรีกว่าร้อยละ ๘๐ ของทั้งหมด (ร้อยละ ๘๑) ระบุว่า รายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนของคนไม่ได้อีกเพิ่มขึ้น แต่กลับมีแนวโน้มลดลง และต้องใช้จ่ายมากขึ้น

สำหรับกรณีนักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่สมรสแล้ว ปรากฏว่า ในปัจจุบัน เกือบร้อยละ ๗๐ ของสตรีที่สมรสแล้ว (ร้อยละ ๘๗.๕) มีรายได้ของครอบครัวโดย เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ค่ามัธยฐานของรายได้ของครอบครัวโดย เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ที่ระดับรายได้ ๒๐,๐๐๐-๒๗,๕๕๕ บาท

วิเคราะห์ : สตรีที่ลงเล่นการเมืองระดับเทศบาล ส่วนใหญ่ไม่ใช่สตรีที่มี ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะมีรายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่ต่ำ กว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่จัดได้ว่า เป็นพวกมีกินมีใช้ จึงสามารถแบ่ง เวลาบางส่วนของชีวิตประจำวัน มาทำงานการเมืองและสังคมได้ ส่วนรายได้ ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนของสตรี เปรียบเทียบช่วงก่อนได้รับเลือกตั้ง กับในปัจจุบัน ที่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว พบว่ารายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อ เดือนภายหลังได้รับการ

เลือกตั้งลดค่าลงนั้น นักการเมืองท้องถิ่นสกรีกว่าร้อยละ ๘๐ ของทั้งหมด ระบุอย่างเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นผลเนื่องมาจากค่าซื้อขายเพื่อกิจกรรมสังคมและสาธารณูปโภคเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนได้รับเลือกตั้ง อดขำไม่นับช่วงเวลาที่กำลังรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

กมิลานา

ปรากฏการณ์ : สมาชิกสภาเทศบาลสกรีกว่าร้อยละ ๖๑.๕ ของทั้งหมด ได้รับเลือกตั้งจากกมิลานา หรือท้องถิ่นที่เป็นบ้านเกิดของสกริเอง

วิเคราะห์ : พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน บัญญัติว่า ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องมีกมิลานาอยู่ในเขตเทศบาลที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันจนถึงวันสมัคร ไม่น้อยกว่าหกเดือน ด้วยเหตุนี้ สกริที่ได้รับเลือกตั้งส่วนใหญ จึงได้รับชัยชนะจากท้องถิ่นอันเป็นบ้านเกิดของคน แต่ถึงอย่างไรก็มีสกริอีกส่วนหนึ่ง ถึงกว่าร้อยละ ๓๐ ของทั้งหมด ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากท้องถิ่นหรือกมิลานาที่ไม่ใช่บ้านเกิดของคน แต่เป็นกมิลานาบ้านเกิดของสามี หรือกมิลานาที่ทั้งคนและสามีไปร่วมกันตั้งถิ่นฐานตามหาหากินร่วมกัน

อาวุธทางการเมือง

ปรากฏการณ์ : เกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ ๔๘.๕) เพิ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลสมัยแรก รองลงมาคือมีอาวุธทางการเมือง ๒ สมัย (ร้อยละ ๓๕.๒) และอาวุธทางการเมือง ๓ สมัย (ร้อยละ ๑๖.๕) ตามลำดับ

วิเคราะห์ : จะเห็นอย่างประจักษ์ได้ว่า เกือบครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีชุดปัจจุบัน เป็นสมาชิกสภาเทศบาลสตรีหน้าใหม่ และเป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกสภาเทศบาลสตรียังมีอาวุโสทางการเมือง (ดูจากสมัยที่ดำรงตำแหน่ง) จะยังมีแนวโน้มว่า จำนวนลดต่ำลง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า งานวิจัยชิ้นนี้ ครอบคลุมในช่วงที่การเมืองระดับท้องถิ่นเทศบาลทั่วประเทศไทย กำลังมีการถ่ายเทสมาชิกเก่าออก เพื่อสรรหาสมาชิกหน้าใหม่ อันเนื่องมาจากความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับเทศบาล

ประสบการณ์ทางการเมือง

ก. ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่

ปรากฏการณ์ : กว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด (ร้อยละ ๖๓.๗) มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ ญาติพี่น้องหรือวงศ์วาน มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนทั้งสิ้น เช่น เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองตำแหน่งหนึ่ง ตำแหน่งใดมาก่อน หรือมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับจังหวัด หรือระดับเทศบาล

ข. ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ่ายสามี

ปรากฏการณ์ : กว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่สมรสแล้ว (ร้อยละ ๕๖.๕) ล้วนสมรสกับสามีซึ่งตัวสามีหรือครอบครัวฝ่ายสามี มีพื้นเพประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

ค. ประสบการณ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี

ปรากฏการณ์ : สมาชิกสภาเทศบาลสตรีร้อยละ ๘๖.๘ ของทั้งหมดเห็นว่า ตนเองไม่เคยมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนลงสมัคร จนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งทางการเมืองในระดับใดก็ตาม

วิเคราะห์ : พบว่า ประสพการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ของสตรี กับประสพการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ่ายสามีของสตรีที่สมรสแล้ว เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในทางตรงกันข้ามกับประสพการณ์ทางการเมืองของตัวนักการเมืองท้องถิ่นสตรีเอง กล่าวคือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ของตนเองมีพื้นเพทางการเมือง และ/หรือ ครอบครัวที่สามี (ในกรณีที่สตรีสมรสแล้ว) มีประสพการณ์ทางการเมือง แต่ในทางกลับกัน ตัวสตรีเองส่วนใหญ่มักไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ไม่ว่าจะ เป็นในระดับไหนก็ตาม (ประสพการณ์ทางการเมือง ในที่นี้ดูจากการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ตัวสตรีเองจะไม่ได้เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน เป็นสมาชิกสภาเทศบาล แต่สตรีที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ของตนเองมีประสพการณ์ มักจะมีความรู้ความสนใจทางการเมืองมาตั้งแต่เด็ก อย่างน้อยที่สุดก็คือ การติดตามข่าวสารการแข่งขันทางการเมืองตามวาระเลือกตั้ง จนกระทั่งถึงระดับอยู่เบื้องหลังคอยช่วยเหลือพ่อแม่พี่น้องรณรงค์หาเสียง นอกจากนี้ ในประเด็นเรื่องประสพการณ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ยังสอดคล้องกับประเด็นอาวุโสทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี ในลักษณะที่ว่า เกือบครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด เป็นนักการเมืองหน้าใหม่ เพิ่งดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นสมัยแรก

นอกจากนั้น กว่าร้อยละ ๖๐ ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด (ร้อยละ ๖๑.๕) ล้วนเชื่อว่าตนเองมีภาวะผู้นำมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยเห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในวัยเด็กของตัวสตรีเอง อาทิเช่น การเป็นหัวหน้าชั้นเรียน หัวหน้ากลุ่มกิจกรรม เป็นต้น

การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ

ปรากฏการณ์ : เมื่อสตรีเติบโตขึ้นจนกระทั่งก่อนสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ปรากฏว่า กว่าร้อยละ ๘๐ ของสตรีทั้งหมด (ร้อยละ ๘๖.๘) ล้วนเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ หรือกิจกรรมทางบริการสังคมทั้งสิ้น ไม่ว่าจะในระดับสมาชิกชมรมคาทอลิก คณะกรรมการบริหาร ผู้นำกลุ่ม จนกระทั่งหัวหน้ากลุ่ม หรือประธานคณะกรรมการบริหาร และจากการสำรวจของงานวิจัยนี้ พบว่า กิจกรรมเพื่อสาธารณะที่นักการเมืองท้องถิ่นสตรี เข้าร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมลูกเสือชาวบ้าน (ร้อยละ ๔๗.๓) รองลงมาคือ สมาชิกเหล่ากาชาดจังหวัด (ร้อยละ ๒๕.๒) โกลออนส์หรือโรคารี่ (ร้อยละ ๑๒.๑) สมาคมวัฒนธรรมหญิง (ร้อยละ ๖.๔) และสมาชิกพรรคการเมือง (ร้อยละ ๓.๐) ความสำคัญ* แต่ไม่ได้หมายความว่า สตรีจะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะดังกล่าวข้างต้น ได้เฉพาะเพียงกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมเดียว ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมบริการทางสังคม โดยทั่วไปแล้วจะเปิดกว้างสำหรับการเข้าร่วมและสตรีเองย่อมเข้าร่วมมากกว่า ๑ กิจกรรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสนใจและเวลาว่างของตัวเอง

วิเคราะห์ : การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะทั้งหลายทั้งปวงนี้ สมาชิกสภาเทศบาลสตรีต่างให้ความสำคัญ เห็นที่ค่า เห็นพ้องค้ำประกันอย่าง เป็นเอกฉันท์ว่า มีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของบรรดาสตรีเองทั้งสิ้น อย่างน้อยที่สุดก็เป็นก้าวแรกของการ เข้าสู่เวลาทางการเมืองต่อมา

* ตัวเลขร้อยละเหล่านี้ มีคืบเนื่องมาจากกิจกรรมเพื่อสาธารณะที่สมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศให้ความสำคัญ โดยคอบมาเป็นอันดับแรก เพราะอันดับแรกมัก เป็นกิจกรรมที่สตรีให้ความสนใจ เป็นอันดับหนึ่ง เห็นได้จากการ เข้าดำรงตำแหน่งระดับสูงในกลุ่มสมาชิกกิจกรรมนั้น .

เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางสังคม เป็นการทำให้ชาวบ้านโดยทั่วไปได้
 รู้จักว่า ในเขตเทศบาลนั้นใครเป็นใคร และทำอะไรมาบ้าง นั้นหมายความว่า การ
 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ เท่ากับเป็นการทำให้ประชาชนได้รู้จักกับชื่อเสียงของ
 นักการเมืองท้องถิ่นสตรี และยังสามารถประชาสัมพันธ์ผลงานที่ได้ทำมาแล้วของสตรี
 ก่อนจะลงสู่เวทีเลือกตั้ง ตลอดจนยัง เป็นการสร้างความคุ้นเคยและฐานคะแนนรองรับ
 การเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองในอนาคตของตัวสตรีเอง ส่วนอีกด้านหนึ่ง
 ก็ยังมีผลต่อการสรรหาผู้สมัครร่วมทีมของหัวหน้าทีม ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก
 สภาเทศบาลด้วย เพราะหัวหน้าทีมที่มุ่งหวังจะได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง ย่อมต้อง
 การลูกทีม ไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม ที่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านผู้ออกเสียง ลง
 คะแนน ซึ่งลูกทีมเช่นที่ว่าก็คือ ลูกทีมที่มีฐานคะแนนเสียงหนาแน่นและมีผลงานเป็นที่
 ปรากฏแก่ประชาชนและชุมชน

การรู้จักคุ้นเคยกับผู้นำชุมชนทุกระดับอย่างสนิทสนมมาก

ปรากฏการณ์ : นักการเมืองท้องถิ่นสตรี ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา
 เทศบาล ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของทั้งหมด ล้วนรู้จักกับผู้นำชุมชนหรือผู้นำชาวบ้าน
 ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมตลอดจนถึงผู้นำ
 ชาวบ้านเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ ๖๔.๘ โดยเฉพาะ
 ทุกระดับผู้นำ) ให้ระดับการรู้จักมักคุ้นถึงขั้นสนิทสนมมาก* ในเรื่องของการรู้จัก
 หรือไม่รู้จำนั้น นักการเมืองท้องถิ่นสตรีระบุว่า รู้จักสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 (ร้อยละ ๗๑.๒) สมาชิกสภาจังหวัด (ร้อยละ ๗๔.๕) สมาชิกสภาเทศบาล

* งานวิจัยนี้แบ่งระดับการรู้จักคุ้นเคยออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ สนิท
 สนมมาก สนิทสนมบ้าง พอรู้จักกัน แต่ไม่รู้จักกัน และไม่รู้จักกัน ตามลำดับ.

(ร้อยละ ๓๗.๘) ผู้นำชาวบ้านระดับตำบล/คุ้มในเขตเทศบาล (ร้อยละ ๓๐.๑) คลอดจนหัวคะแนนพรรคการเมือง (ร้อยละ ๘๒.๔) ตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำทั้งในปัจจุบันหรืออดีต

วิเคราะห์ : การรู้จักหรือไม่รู้จักผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นในระดับใดก็ตาม สมาชิกสภาเทศบาลสตรีนส่วนใหญ่ อธิบายให้ผู้วิจัยฟังว่า เป็นผลเนื่องมาจากปัจจัย ๒ ด้านควบคู่กัน ได้แก่ปัจจัยที่หนึ่งคือ พื้นฐานความรู้จักคุ้นเคยที่พ่อแม่ญาติพี่น้องปูพื้นฐานไว้ให้ที่อยู่แล้ว ตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยเฉพาะกรณีความสัมพันธ์ทางญาติ ทั้งญาติโดยเชื้อสายและโดยการสมรส ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งก็คือ การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือกิจกรรมบริการสังคม ของนักรการเมืองท้องถิ่นสตรีเอง ทว่าสตรียังรู้จักกับบุคคลจากหลาย ๆ วงการ มากหน้าหลายตา และได้ทำงานร่วมกัน สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้เรียนรู้ความรู้และทักษะของการใช้อิทธิพลทางการเมือง จากผู้มีประสบการณ์มาก่อน กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การที่สตรีก่อนเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะในระดับเทศบาลนั้น การได้เรียนรู้ถึงทักษะของการใช้อิทธิพลทางการเมือง จนถึงขั้นสร้างความยอมรับ ศรัทธา และบารมีทั้งทางสังคมและการเมือง ย่อมส่งเสริมให้สตรีเข้าสู่เวทีทางการเมือง และประสบความสำเร็จในชีวิตทางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เพเคิมของครอบครัวสตรี (หรือของสามีในกรณีที่สตรีสมรสแล้ว) มีศักยภาพที่สามารถกระทำ หรือครอบครองทรัพยากรทางการเมืองไว้ได้อยู่แล้ว ก็สามารถยิ่งผลักดันส่งเสริมให้สตรีได้รับเลือกตั้งได้โดยง่ายยิ่งขึ้น ถ้าสตรีมีความตั้งใจจะใช้ทรัพยากรทางการเมืองที่ตนเอง หรือครอบครัวครอบครองไว้ และใช้ออกไปอย่างเต็มที่

นอกจากลักษณะทั่วไปที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแล้ว ยังมีลักษณะทั่วไปที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย แต่ก็ไม่ควรมองข้ามอย่างละเอียดเลย ได้แก่

ก. เกือบครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด (ร้อยละ ๕๑.๘) จะเป็นลูกคนโตหรือลูกโหลนของครอบครัวพ่อแม่ จึงมีข้อน่าสังเกตว่า เป็นไปได้ทั้งหมดว่า ที่สตรีส่วนหนึ่ง เข้าสู่เวทีการเมืองระดับเทศบาล เป็นผลเนื่องมาจากครอบครัวพ่อแม่ของสตรีนั้น ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศของลูก คือไม่มีลูกชายจะส่งลงเลือกตั้ง เพื่อเป็นทายาททางการเมืองต่อจากพ่อแม่ ในขณะที่เดียวกัน ลูกสาวของคน ซึ่งมักจะเป็นลูกคนโตนั้น มีวิสัยทัศน์และคุณสมบัติทางการเมืองน่าจะด้อยลงไปกว่าพ่อแม่ พี่น้องคนอื่น ๆ ที่เป็นหญิงด้วยกัน ทั้งนี้เพราะมีครอบครัวถึงร้อยละ ๒๔.๒ ของครอบครัวพ่อแม่สตรีทั้งหมดที่ไม่มีลูกชายเลย

ข. ในกรณีที่สมรสแล้ว สมาชิกสภาเทศบาลสตรีจะมีบุตรโดยเฉลี่ย ๒-๓ คนต่อครอบครัว และสตรีกว่าร้อยละ ๘๐ ของสตรีที่สมรสแล้ว (ร้อยละ ๘๔.๗) เห็นว่า ภาระการเลี้ยงดูลูกไม่มีผลต่อการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสตรี แม้ว่า ลูกจะอยู่ในวัยที่ยังไม่เข้าโรงเรียนก็ตาม โดยสตรีส่วนใหญ่ที่มีลูก เห็นว่า คนสามารถจ้างแม่บ้านไว้ดูแลลูกที่ยังเล็ก และแม่บ้านที่ทำงานบ้านเข้าครัวแทนคนได้ ทำให้ภาระการเลี้ยงดูลูกและภาระงานบ้าน ไม่เป็นอุปสรรคขวางกั้นการทางการเมืองของสตรี จะมีบางโอกาสที่สตรีจะลงมือเข้าครัว หรือยามว่างพาลูกไปเที่ยวชดเชยชดเชยกัน สำหรับสตรีที่ลูก ๆ ใดเข้าโรงเรียนแล้ว กว่าร้อยละ ๖๐ ของสตรีที่สมรสแล้ว (ร้อยละ ๖๓.๕) ลงความเห็นเห็นว่า ลูก ๆ ล้วนมีบทบาทสนับสนุนให้แม่ลงสู่เวทีการเมือง เห็นได้จากช่วงปิดภาคเรียน ถ้าตรงกับช่วงเวลารณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ลูก ๆ มักจะออกไปกับแม่และทีมเพื่อช่วยหาเสียง อย่างน้อยก็ให้เห็นกิจกรรมทางการเมืองของแม่และทีมช่วยแจกใบปลิว จนกระทั่งถึงลูกช่วยหาคะแนนเสียงให้แม่ จากการที่ลูกชักชวนเพื่อนของคน ให้ไปบอกพ่อแม่ลงคะแนนเสียงให้แก่มแม่ของคน สำหรับทางด้านสามีนั้น เป็นที่แน่นอนว่า สามีของสตรีที่สมรสแล้ว เกือบร้อยละ ๗๐ (ร้อยละ ๘๗.๕) ระบุว่า คนมีบทบาทในการช่วยเหลือสนับสนุนให้ภรรยาลงสมัครรับเลือกตั้ง จนได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น

จากการประมวลภาพลักษณะทั่วไป เกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลชุดปัจจุบันทั่วประเทศ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พร้อมทั้งการวิเคราะห์ในตัว สามารถกล่าวสรุปอย่างสั้น ๆ ถึงลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ที่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งระดับเทศบาลได้ดังนี้

๑. มีวัยที่สอดคล้องกับสถานภาพสมรส
๒. มีเชื้อชาติจีนพอ ๆ กับเชื้อชาติไทย
๓. มีระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และไม่นิยมศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา แต่ก็มีโอกาสในการได้ไปทัศนศึกษาและดูงานทั้งในและนอกประเทศ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและระบบเทศบาล
๔. กว่าสองในสามของทั้งหมด มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า รองลงมาคือ ข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการครู เช่นเดียวกับกลุ่มอาชีพของสามี (ในกรณีที่สตรีสมรสแล้ว)
๕. มีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน หนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาท ในกรณีที่สตรีสมรสแล้ว จะมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนสองหมื่นถึงสามหมื่นบาท
๖. เป็นสมาชิกสภาเทศบาลสตรีหน้าใหม่ จำนวนพอ ๆ กับสมาชิกสภาเทศบาลที่มีอาวุโสทางการเมือง แต่แนวโน้มในอนาคตสมาชิกหน้าใหม่ จะเข้ามามากขึ้นกว่าเดิม และสตรีส่วนใหญ่จะลงสมัครและได้รับเลือกตั้งจากท้องถิ่นที่เป็นบ้านเกิดของสตรีเอง
๗. ครอบครัวพ่อแม่ของสตรี มักมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน เช่นเดียวกับครอบครัวฝ่ายสามีหรือตัวสามีของสตรีในกรณีที่สมรสแล้ว
๘. สตรีที่มาเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เกือบร้อยละ ๕๐ ของทั้งหมดไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ มาก่อนหน้าเลย แต่กว่าร้อยละ ๕๐ ของทั้งหมด ล้วนเคยผ่านการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะ หรือกิจกรรมบริการทางสังคมมาก่อนทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ของสตรี เชื่อว่าคนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและมีภาวะผู้นำมาตั้งแต่วัยเด็ก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลค่อนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ในการ เข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล

จากการประมวลภาพลักษณ์ทั่วไป เกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีชุดปัจจุบันทั้งหมด จากหัวข้อที่ผ่านมาคือ "ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ" พบว่า มี ๒ ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลค่อนักการเมือง เข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ดังนี้

๑. กว่าสองในสามของทั้งหมด มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า

๒. กว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด มาจากครอบครัวที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน คือ เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน ในขณะที่สตรีก่อนมาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเกือบร้อยละ ๕๐ ของทั้งหมด ไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน

ปรากฏการณ์หรือคุณลักษณะ ๒ ประการดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึง

ประการที่ ๑ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือพื้นเพทางอาชีพของครอบครัวของสตรี มีอิทธิพลค่อนักการเมือง เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี ที่เป็นเช่นนี้เป็นไปได้ว่า สตรีที่มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจครอบครัว มักเป็นบุคคลที่มีฐานะมั่งคั่งกว่าคนในท้องถิ่นโดยทั่วไป สตรีจึงไม่ต้องคอยห่วงปัญหาเรื่องปากท้อง ในขณะที่เดียวกัน การเข้าสู่เวทีการเมืองของสตรี ยังมีผลค่อนักการเมือง และรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจและการค้าของครอบครัวด้วย

ประการที่ ๒ ความเป็นทายาททางการเมือง หรือการที่สตรีได้รับมอบหมายจากครอบครัว ให้สืบทอดตำแหน่งทางการเมืองของครอบครัวต่อไป เป็นปัจจัย

ทางภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี โดยที่สตรีก่อนลงสู่สนามเลือกตั้ง มักไม่รู้ตัวมาก่อนว่า คนจะได้รับการเลือกและมอบหมายให้เป็นทายาททางการเมืองของครอบครัว กล่าวคือ กว่าร้อยละ ๘๐ ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมดคนในปัจจุบัน ล้วนตอบว่า ไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่า คนจะได้เป็นนักการเมืองท้องถิ่นสตรีสักวันหนึ่ง แต่มารู้ตัวตอนที่ถูกชักชวนเมื่อใกล้ถึงช่วงให้มีการสมัครรับเลือกตั้ง

อย่างไรก็ตาม จากกรอบการวิเคราะห์ของงานวิจัยนี้ คังภาพที่ ๓ ได้แสดงไว้ แสดงให้เห็นว่า มีปัจจัยทางภูมิหลังไม่ครบทุกตัวที่สามารถยืนยันสมมติฐานรองความบทที่ ๑ ได้ ด้วยเหตุนี้การวิจัยโดยอาศัยสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ ๑๑๐ คน เป็นประชากรของการวิจัยทั้งหมด จึงไม่สามารถสรุปยืนยันสมมติฐานทั้งหมดได้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ ๓ แสดงกรอบการวิเคราะห์ของงานวิจัยนี้

